

**Kdor ne podpira svojega glasila,
zaničuje samega sebe in škodi
skupnim interesom trgovstva.**

Dve fronti na londonski konferenci

Boj za zlato veljavo in stabilizacija valut

Kar dramatičen je bil potek dogodkov na londonski konferenci v prejšnjem tednu, zlasti po prihodu ameriškega delegata Moleya. Nasprotje med Ameriko in državami z zlato valuto je postalo vedno ostrejšo, zlasti pa po ataki špekulacije na holandski goldinar. Ze so poročali listi, da je Francija v imenu vseh držav z zlato veljavo izjavila, da zapusti konferenco, če se ne reši vprašanje stabilizacije valut na zlati podlagi. Ze pa so tudi poročali listi, da se je temu mnenju pridružila Anglija in da bo torej v valutnem vprašanju Amerika docela izolirana. Pa te vesti so se izkazale kot neresnične, ker so v zadnjem hipu le še našli neko kompromisno formulo, ki bi jo mogla sprejeti tudi Amerika. Ta resolucija se je glasila:

»Države z zlato valuto izjavljajo, da so trdno odločene ohraniti zlato veljavo. Države brez zlate valute soglašajo, da je treba doseči stabilizacijo v bližnji bodočnosti. Emisijske banke naj ukrepanje potrebuje, da bodo uspešno nastopili proti špekulaciji na deviznem trgu.« V posebni klavzuli se pravi nato, da je glavno težišče resolucije v povdanku boja proti špekulaciji.

Ta resolucija pa je bila na zahtevo Anglije pozneje še omiljena in upravičeno je potem vprašal prof. Moley, ko so mu predložili to resolucijo, ki ni ne miš ne ptič, če je to vse, kar države z zlato valuto zahtevajo.

Toda kljub temu: Roosevelt ni hotel sprejeti niti te resolucije! Izjavil je, da ne sme nič ovirati prostega gibanja dolarjevega tečaja in niti boj proti špekulaciji.

S tem je nastal popoln prelom na londonski konferenci in nastali sta dve ostro ločeni fronti: na eni strani Francija, Nizozemska, Belgija, Švica in Italija, na drugi strani pa Amerika. Anglija pa se koleba med obema stališči, ker je tudi sama v tem vprašanju neenotna. Anglijski krogi so odločno za zlato veljavo, ker se boje, da bi prišlo do splošnega kaosa, če bi padec dolarja potegnil za seboj še druge valute. Industrijski dominioni pa so odločno proti vsakemu nastopu proti Ameriki in zahtevajo, da se funt prilagodi dolarju, ker bodo drugače Američani izpodrinili angleško blago na vseh trgih. MacDonald zopet skuša rešiti londonsko konferenco in zato skuša najti kompromisno rešitev.

Položaj je tem bolj zapleten, ker se s padcem dolarja odpira še drugo vprašanje. Padec dolarja povečuje silno ameriško konkurenčno sposobnost, kljub temu pa zahtevajo Američani še znižanje carin. Če bi evropske države ustregle še tej želji, potem bi na široko odprli vrata cenovnemu ameriškem izvozu. Tako nerešeno valutno vprašanje preprečuje tudi ugodno rešitev vprašanja znižanja carin.

Kakor pa ni v tem vprašanju enotno angleško mnenje, tako tudi niso Amerikanci vsi istega mnenja. Znano je, da je bil ameriški delegat Hull za stabilizacijo, a je nastopil proti njemu Roosevelt. Tudi ameriški bančniki so zato, da se nekaj ukrene proti špekulaciji in da se pusti pasti dolar le do gotove višine. Toda kljub temu je Roosevelt nepopustljiv.

Ali je Rooseveltovo stališče pravilno?

Na to vprašanje odgovarja znani angleški gospodarski strokovnjak prof. Keynes to-le:

»V Londonu zbrani delegati tekmujejo med seboj v entuziazmu, da bi z govori dvignili cene, toda dejanja ni od nobenega delegata. Na drugi strani pa je edini mož, ki smatra svojo nalogo za resno: Roosevelt! Mnogi tožijo, da ta mož ogroža konferenco, v resnici pa je samo on uporabil sredstva, da izpolni njeno nalogo. Če je

mo verjeti, da noče doseči nižjega tečaja za dolar, kakor onega, ki je upravičen z ozirom na produkcijske stroške v Združenih državah v primeri z odgovarjajočimi v drugih. Nadalje moramo tudi smatrati, da imajo tudi one države, ki tako pridno nastopajo za dvig cene, ta cilj, da spravijo plačilno moč v promet, samo če bi znale, kako naj to store. Po vsem tem je ključ situacije v pooblastilih, ki jih je dobil predsednik Roosevelt za razvrednotenje dolarja. Kajti v teh pooblastilih je možnost narčta, o katerem bi morala razpravljati konferenca in ki se giblje na tej orti:

Zlata vrednost valut naj se zniža na 20 do 30 odstotkov v primeri z njih sedanjo juridično ali dejansko zlato vrednostjo. Ni treba, da ta načrt sprejmejo vse države, temveč načrt je mogoče izvesti, če ga sprejmejo države, ki ne pripadajo funtnemu ali dolarškemu bloku. Praktično bi me pač začudilo, kako bi mogle druge države ostati na svojem stališču, če bi funt in dolar korakala dalje. Valute bi se nato stabilizirale.

Dobiček, ki bi nastal vsled narastka nominalne vrednosti zlatih zalog emisijskih bank, naj bi bil na razpolago zakladu vsake države. Ta zaklad pa naj bi se uporabil za znižanje davkov ali za javna dela. Nič ne bi produkcije in tvorbe cen na vsem svetu bolj dvignilo, ko na vsem svetu naenkrat izvršena davčna pomoč. Države pa, ki bi pri tem več zaslužile, kakor je dopustno, pa naj bi plačale 5% dobička v poseben fond za one države, ki bi odrezale slabejše.

Tako Keynes. Končno je še pripomniti, da padec dolarja tudi znižuje evropske dolgove. Če bi na primer nazadoval dolar še v tej meri, da bi znašal le še 15 frankov, potem bi dejansko odpustila Amerika Franciji 40% njenih dolgov.

Boj za zlato veljavo in stabilizacijo valut je razdelil londonsko konferenco v dva tabora in danes je še čisto negotovo, kakšen bo nadaljnji razvoj dogodkov na konferenci. V informacijo še par mnenj uglednih delegatov konference.

Sir Neumayer, ravnatelj Angleške banke je izjavil novinarjem:

»Absolutno sem za obnovo zlate veljave, ker je brez nje nemogoče izvesti stabilizacijo valut. Stabilizacija valut pa je pogoj vsake rešitve vseh sedanjih vprašanj. In zato mislim, da je neobhodno potrebno, da se funkcioniranje zlate veljave zajamči za bodočnost.«

Šef japonske delegacije vicomte Išii: »Priznati treba, da je zlato najboljša mera za cene. Zato je želeli, da bi bili kmalu omogočeni pogoji za ev. povratak k zlati valuti. Rečem »eventualnik«, ker se ne sme pozabiti, da zahteva posebni položaj vsake države tako notranje ko zunanje ukrepe, ki jih je treba najprej izvesti. Pod tem pogojem sem pristaš zlate valute.«

Italijanski delegat Beneduce. »Preje ali pozneje bodo države spoznale, da je zlata valuta edino mogoča veljavo... Povratak k zlati valuti in stabilizacija valut bosta omogočile ravnotežje med proizvodjalnimi stroški in prodajnimi cenami. Obenem s tem pa bo rešeno tudi vprašanje kredita.«

General Smuts, bivši predsednik južnoafriške republike: »Pravi učinek zlate veljave se bo pokazal šele, ko se bo znižalo zlato kritje. Kritje v višini 40% se mi zdi previsoko. Skrbeti pa je tudi treba, da bo cena zlata odgovarjala proizvodjalnim stroškom.«

Hymans, belg. zunanji minister: »... Vsa naša prizadevanja na drugih poljih bodo brezuspešna, če ne pridemo do soglasja glede uvedbe zlate valute.«

Dr. Schaech, predsednik nemške Drž. banke: »... Da vztraja Nemčija na zlati veljavi, pomeni izredno žrtve, ki gre na račun njenega izvoza. Če se to ne spremeni, bo Nemčiji v bodoče nemogoče zadostiti svojim zasebnim dolgom.«

SPORAZUM O IZVOZU NAŠIH SVINJ NA ČESKOSLOVAŠKO

V Pragi so bila ugodno zaključena pogajanja o likvidaciji konflikta, ki je nastal zaradi uvoznih omejitev za naše svinje. Po novem sporazumu bo mogla Jugoslavija uvoziti na Čecoslovaško mesečno povprečno 4000 pitanih svinj in 25 vagonov masti.

Trboveljska v letu 1932.

Trboveljska premogokopna družba je izdala o svojem poslovanju v letu 1932. poslovno poročilo, iz katerega posnemamo:

Produkcija je tudi lani nazadovala vsled splošnega gospodarskega zastoja. Nadaljni vzrok nazadovanja produkcije je v padcu cen, vsled česar je morala družba do skrajnosti omejiti proizvodne stroške. To se ji je tudi posrečilo in kljub manjši proizvodnji ter padcu cen so se režijski stroški v primeri z l. 1931. znižali. Vsled težkega gospodarskega položaja tudi niso bile izvršene nobene nove investicije in so se začeta investicijska dela nadaljevala le v skrajni potrebi. — Napredovala pa je prodaja premoga za domačo porabo in vodstvo upa, da bodo v tem pogledu mogoči še novi uspehi.

Kako se je gibal proizvodnja v posameznih letih nam kaže spodnja tabela:

	premog tisoč ton	cement vagonov	apno
1927	1.628	2.119	1.253
1928	1.574	4.123	1.469
1929	1.957	4.368	2.077
1930	1.414	3.926	1.553
1931	1.245	6.350	1.382
1932	1.010	5.030	526

Produkcija je torej v primeri z najboljšim ugodnim letom 1929. nazadovala za 48%.

Bolj pa je padla oddaja premoga železnicam ko zasebnikom, kakor kažejo te številke:

	železnicam	zasebnikom
1929	946	776
1930	577	615
1931	531	546
1932	401	467

Dočim je T. P. D. krila leta 1930 še 31,6%, v prejšnjih letih celo 42%, vseh železniških nabav premoga, je krila lani le še 25,7%. Zato je tudi produkcija v drugih premogovnikih nazadovala le od 3.693.000 na 3.552.000 ton, pri TPD pa od 1.958.000 na 1.010.000 ton.

Ugodnejša je bila produkcija cementa, dočim je proizvodnja apna zelo nazadovala. Zmanjšanju produkcije primerno je padel tudi poslovni uspeh družbe.

Kosmati dobiček je padel od 107,7 milijonov v l. 1929 na 53 milijonov v l. 1932. Čisti dobiček pa od 45,5 na 4,1 milijone. Temu primerno so se znižali tudi davki in sicer od 37,6 milijonov v l. 1925 na 25,5 v l. 1929 in na 14,6 milijonov v l. 1932. Še vedno pa je bil kosmati dobiček tako visok, da je mogla lani družba odpisati 16,8 milijonov.

V bilanci je navedena vrednost posestev in zgradb s 70,6, strojnih in rudniških naprav in predčasnega odkrivanja kopov s 97,3, cementarne in drugih obratov s 17,9 in vrednost zalog s 25,5 milijoni dinarjev.

T. P. D. je brez dolgov, glavnica znaša 200, rezerve 76,7, neizplačane dividende pa 15,8 milijonov Din.

Adria prašek je boljši

DESETLETKA SLADKORNE INDUSTRIJE

Na svetovni gospodarski konferenci so se končali razgovori o sladkornem vprašanju. Sladkorni svet je izdelal predlog, po katerem naj bi se med državami, ki so glavne proizvajalke sladkorja, sklenil dogovor o sladkorni desetletki na tej podlagi: Nobena nova sladkorna tvornica naj se ne zgradi več. Za vsako sladkorno tvornico se vsako leto posebej določi višina njene produkcije in ta višina se ne sme prekoračiti. Deset let naj se ne dovoli nobena direktna niti indirektna subvencija za proizvodnjo ali izvoz sladkorja. Končno naj se v prihodnjih desetih letih ne poviša več carina na sladkor razen v državah, kjer ta ne znaša več ko 70 odstotkov vrednosti blaga.

NOVA UREDITEV PLAČILNEGA PROMETA

»Službene novine« objavljajo ta odlok finančnega ministra: Z devizno trgovino pooblašene banke in denarni zavodi morajo vsa izvršena plačila jugoslovanskih uvoznikov v dobro tujih upnikov iz držav, s katerimi obstoji dogovor o ureditvi plačilnega prometa, oz. klirinški sporazum, takoj po prejemu plačila ta nakazati Narodni banki na zbirni račun dotične države. — S to naredbo hoče finančni minister preprečiti vsako špekulacijo z denarjem uvoznikov.

Po svetu

Nj. Vel. kraljica Marija je prišla s kraljevim princem na letovišče na Bled. Zelimo Nj. Vel. kraljici in vsem princem kar najbolj prijetno bivanje v Sloveniji!

Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja in na zelo slovesen način je proslavila v soboto in nedeljo kranjska Narodna čitalnica svojo 70 letnico. Skoraj vsa narodna društva iz Kranja so izšla iz čitalnice, ki pomeni začetek narodnega dela v Kranju. Tudi naše čestitke!

Občinske volitve v Moravski banovini so določene na dan 6. avgusta.

Na sestanku delavcev v sarajevskem delavskem domu je bilo sklenjeno, da se ustanovi jugoslov. socialistična stranka.

Naši letalci, ki so vsled megle zašli in pristali na Bolgarskem, so se že vrnili. Tudi letala bo vrnila Bolgarska.

Sporazum o definiciji napadalec je bil dosežen med Poljsko, sovjetsko Rusijo, baltičskimi državami, Malo antanto in Turčijo. Besedilo definicije je sestavil grški delegat Politis. Sporazum je zelo važen, ker je bilo na razorožitveni konferenci baš o tej definiciji največ nesoglasja.

Ugoden potek pogajanj med Titulescom in Litvinovim je po mnenju listov prvi dokaz zbližanja med Malo antanto in sovjetsko Rusijo.

Turški zunanji minister Tefik Ruždi bej je obiskal franc. zun. min. Boncourja. Francoski listi pripisujejo temu obisku velik političen pomen in pravijo, da je francosko-rusko zbližanje vplivalo tudi na Turčijo, ki se je sedaj kot zaveznica Rusije približala zapadnim državam.

Herriot je objavil v »Democratie« članek, v katerem se ostro izreka proti vsaki avstro-madžarski uniji in naj bi bila ta tudi le gospodarskega značaja.

Angleško-ruski sporazum je definitivni in so angleški inženirji že odpotovali iz Moskve v Anglijo.

Avstrijska vlada je izdala uredbo, po kateri mora vsak list brez kakršnegakoli dostavka objaviti vsak članek, vest ali notico, ki mu jo pošlje kateri urad, če ne presega 5000 besedi. S tem je dejansko odpravljena v Avstriji vsaka svoboda tiska.

Obrtne liste in koncesije bodo izgubili v Avstriji vsi, ki bi nasprotovali vladi.

Hindenburg se je, po vesti »Wiener Allgemeine Zeitung«, vsled Hugenbergove demisije, ki je bil vedno njegov najintimnejši sodelavec, tako razburil, da je obšel. Preselil se je nato na svoj grad Neudeck, ki so ga hitlerjevci cernirali, da ni mogel noben njihov nasprotnik k Hindenburgu. Pod vplivom hitlerjevcev je potem Hindenburg sprejel Hugenbergovo demisijo.

Papenova misija v Rimu, da pridobi Vatikan za razpust centra in katoliških organizacij, se je ponesrečila in se vsled tega govori, da bo moral odstopiti Papen.

Hitler je izjavil, da druge revolucije ne bo, ker bi ta pomenila le nepotreben nered. Dostavil je, da bo brutalno potlačil vsak poizkus nereda in da se bo z vsjo energijo uprl vsakemu novemu revolucionarnemu poizkusu. V tej izjavi vidijo listi grožnjo desničarskim nacionalnim krogom.

Ludendorff, nekdanji Hitlerjev zaveznik v ponesrečenem monakovskem puču, je v svojem listu »Volkswart« odkrito nastopil proti Hitlerju in njegovemu plemenskem sistemu.

Prvi župan mesta Berlina je poslal vsem upnikom pismo, v katerem jim sporoča, da bo mogla mestna uprava plačevati v bodoče le 4 odstotne obresti, da pa ne more tudi odplačevati dolgov. Samo zunanja posojila in hipotekarna posojila niso prizadeta od tega začasnega moratorija.

23 italijanskih bojnih velikih hidroavionov je pod poveljstvom ministra Balba poletelo iz Rima v Ameriko. Pri prvem pristanku v Amsterdamu se je eno letalo ponesrečilo in je bil neki narednik ubit, štirje možje posadke pa ranjeni.

3000 inženirjev je na Čecoslovaškem brezposelnih.

Da zniža brezposelnost bo švedska vlada izdala za javna dela 180 milijonov švedskih kron.

Železarna v Zenici je ustavila delo in odpovedala 750 delavcem. — Ladjedelnica »Split« je odpovedala vsem svojim 260 delavcem, ker misli ustaviti obratovanje. Paroplovne družbe namreč ne plačajo po pravil.

Novo tvornico za impregniranje lesa v Hočah pri Mariboru je dovolila banska uprava. Osrednja glavnica znaša 2 milijona Din.

Adria prašek je boljši

v resnici prizadevanje konference, da najde sredstva za povišanje cen, potem pač ne bo nobenih težav, da najde podlago za sodelovanje z Združenimi državami. Če hočejo o teh stvarih le govoriti, potem moramo biti hvaležni, da je tu narod, da ni treba človeku, da brezmočen postaja žrtev tajinstvene usode, temveč da more dati tudi smer svoji usodi.

Moramo verjeti, da ne vodi ameriškega predsednika stremljenje, da doseže znižanje valute iz konkurenčnih razlogov. Mora-

Denarstvo

TAKSA ZA DEVIZNE IN VALUTNE POSLE

Na predlog Narodne banke je finančni minister odločil, da se točke 1. do 5. čl. 20a) pravilnika o reguliranju prometa z devizami in valutami z dne 7. oktobra 1931 spremene tako-le:

1. Pooblaščenke banke za poslovanje z devizami in valutami plačajo letno eno tisočinko od vplačanega kapitala in sicer najmanj 2000 in največ 50.000 Din.

2. Pooblaščenke banke za poslovanje z valutami in za izdajanje potrdil o zavarovanju valute plačajo letno pol tisočinke od vplačanega kapitala in sicer največ 10.000 dinarjev na leto.

3. Mestne hranilnice in podobni zavodi plačajo v prvem primeru eno tisočinko, v drugem pa pol tisočinke na leto od vplačanega kapitala, če pa tega nimajo, od fondov po zadnji bilanci.

4. Pooblaščenke banke za promet z devizami in valutami, ki imajo podružnice s posebnimi pooblastili za kateri od teh poslov, plačajo od vsake podružnice 2.500 dinarjev na leto.

5. Menjalnice, pooblaščenke za valutne posle, plačajo:

a) v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani po 5.000 Din na leto;

b) v Novem Sadu, Sarajevu, Skoplju in Splitu po 3.000 Din in

c) v drugih krajih po 1.500 Din na leto.

Adria prašek je boljši

VPLAČILO TAKSE NA TEKOCI RAČUN

Do 15. julija se mora plačati taksa za tekoči račun. Za vsak tekoči račun se plača taksa 20 Din na leto. Če obstoji tekoči račun med dvema delniškima družbama, plača vsaka družba polovico takse. Če pa je ena delniška družba v tužini, plača domača družba vso takso. Taksa se plača z nalepljenjem kolka, kolek pa mora uničiti pristojna davčna uprava. Kdor ne plača takse v določnem roku, plača poleg takse še trikratni znesek takse.

*

Jadransko-podunavska banka izkazuje v svoji bilanci za 1. 1932 zmanjšanje upnikov od 1847 na 1452 milijonov dinarjev, obenem pa povečanje vseh aktivnih postavk razen konzorcialnih poslov in efekt-nih fondov. Odpisi so se povečali od 55 na 106 milijonov. Kljub zmanjšanim stroškom za 24 milijonov se je izguba povečala od 37 na 93 milijonov. Osnovna glavnica znaša 55 milijonov.

Wiener Bankverein bo ponovno znižal svojo osnovno glavnico. Od glavnice B. bo odpisanih 22 milijonov in bo s sredstvi amortizacijske blagajne v višini 7 milijonov povišala osnovno glavnico na 30 milijonov šilingov. Obenem je sklenila banka z nameščenci nov kolektivni dogovor, s katerim se znižujejo plače za 10 odstotkov.

Češkoslovaškega velikega investicijskega posojila je bilo podpisano za 1.800 milijonov Kč. Uspeh posojila presega vsa pričakovanja.

Japonska banka je znižala obrestno mero od 4,38 na 3,65%.

Po podatkih ankete, ki jo je priredila Nizozemska banka, znašajo holandske terjatve v Nemčiji 1,4 milijarde holandskih goldinarjev. Splošno pa sodijo, da so te terjatve še znatno večje.

Švicarske terjatve po klirinškem prometu z Jugoslavijo znašajo po švicarskih podatkih še 5.040.900 šv. frankov.

U. S. A. so zaključile proračunsko leto z deficitom 1.750 milijonov dolarjev. Deficit je bil pokrit z novim posojilom, vsled česar so državni dolgov U. S. A. narasli na 22,5 milijard dolarjev.

Obrtniki proti kartelom

Na kongresu glavne zveze obrtniških združenj v Subotici je bil prečitani obširen referat Stojadina Andjelkovića proti kartelom. Njegov referat je kongres v celoti odobril in sprejel tudi resolucijo, v kateri zahteva ukrepe proti kartelom. Med drugim pravi Andjelković v svojem referatu:

Neka nevidna sila razsaja po naši zemlji in izsesava roke našega gospodarskega življenja. V sedanjih težkih dneh preživlja obrtništvo še posebno težke ure vsled kartelov in industrijskih trustov. Položaj obrtništva je tem težji, ker obubožani konzument ne more več kupovati obrtniških izdelkov in zahteva nižje cene, dočim povišuje kartelirana industrija cene svojih izdelkov in zahteva od obrtnika vedno težje plačilne pogoje.

Nato navaja Andjelković par primerov in sicer iz cementne industrije in železne.

Tako pravi, da je cement danes oni material, ki se pri stavbah največ potrebuje in od katerega so naravnost odvisni gradbeni stroški. Pa tudi v vojaškem pogledu je cement največje važnosti, ker si ni mogoče misliti utrdbe brez cementa. Zato je delovanje cementnega kartela največje važnosti za vso javnost.

In nato navaja Andjelković nekatere podatke, od katerih omenjamo: Cement je veljal 1. 1930. v Beogradu 4500 dinar-

jev, ko pa je bil sklenjen kartel, je cena narasla na 6200 dinarjev. Cena je bila torej zvišana po ustanovitvi kartela za 33%. Ni se pa pri tem povišala niti cena za gorivo, niti niso večje delavske mezde, od česar najbolj zavisí cena cementa. Tako delavske mezde, ko cena goriva so še padle za 20-25%. Neupravičeno povišanje cen cementa se vidi tudi iz tega, da se prodaja na obali v Solunu naš cement po 2700 Din vagon, dočim velja isti cement v Skoplju 6300 Din. Ker je znašala proizvodnja cementa v 1. 1932. 2.000.000 ton, je moral zaslužiti kartel okoli 400 milijonov Din. Pri tem pa so lastniki cementarn večinoma tužci. Končno je omenil še Andjelković, da je kupil cementni kartel v Ralji pri Beogradu cementarno in jo zaprl, da je sedaj množica delavcev na cesti.

*

Podobne pritožbe proti kartelom pa so na dnevnem redu tudi trgovskih združenj in zato ni mogoče vse te pritožbe kar prezreti. Že v interesu stanovske solidarnosti vseh gospodarskih stanov je treba gledati na to, da se karteli ne izneverijo svoji funkciji in da zlasti ne draže iz dobičkaželjnosti življenja. Vse kaže, da postaja tudi pri nas zakon o kartelih vedno bolj potreben, kar bi bilo tudi v interesu pravilno delujočih kartelov. Kajti sicer bi mogla splošna nejevolja s karteli odpraviti prav vse kartele in tudi koristne.

Češkoslovaški zakon o kartelih

Na eni zadnjih sej češkoslovaške vlade se je razpravljalo o novem zakonskem načrtu o kartelih, ki bo predložen še komisiji za cene, nato pa parlamentu. Ker je tudi pri nas kartelni zakon vedno bolj nujen, objavljamo glavne smernice novega češkoslovaškega načrta.

Kaj je kartel? Novi zakonski načrt definira kartel kot dogovor samostojnih podjetnikov, ki se obvezujejo medsebojno omejiti svobodo tekmovanja ali jo izključiti z ureditvijo produkcije, odjema in poslovnih pogojev ali cen ter pri transportnih, kreditnih ali zavarovalnih podjetjih z določitvijo tarif, vse to z namenom, da čim bolj učinkovito obvladajo trg.

Da postane kartel veljaven, zahteva zakonski osnutek, da je kartelni dogovor napisan. Pri statističnem uradu se vodi poseben register kartelov in zbirka dokumentov. Kartel mora biti zaregistriran 15 dni po njegovi sklenitvi. Register je javen, vpogled v zbirko dokumentov pa se dovoli le ministrstvu in kartelni komisiji, ne pa tudi javnosti. Statistični urad bo tudi vodil evidenco o prodajnih cenah, ki jih mora kartel vedno sporočiti uradu. Kartelne organizacije morajo imeti protokole o dogovorih za skupno postopanje in sicer v časovnem redu. Vsi ti protokoli morajo biti vezani. Sklepi kartela, s katerimi se odreja zapora ali izključitev odjemalca, dobavitelja ali tretje osebe, morajo biti ministrstvu prijavljeni osem dni pred njih veljavnostjo.

Nadzorstvo nad cenami

Če obstoji utemeljena bojazen, da bi trpel vsled izvedbe nekega kartelnega dogovora javni interes vsled previsokih cen (transportnih, kreditnih ali zavarovalnih postavk), potem sme ministrstvo iz lastne iniciative ali na zahtevo vlade pričeti s poizvedbami in obvesti o tem kartel. Vlada more tudi odrediti, v katerem roku morajo biti poizvedbe končane.

Ministrstvo more odrediti, da se uvede razsodiščno postopanje s prizadetimi. To se zlasti zgodi, če to zahteva ena vodilnih organizacij produkcije, trgovine ali konzuma.

ma. Zahteva teh organizacij more biti odklonjena le, če se je o tem predmetu že razpravljalo. Pri svojem postopanju ima ministrstvo pravico vpogleda v knjige, seznime in akte kartela.

Če se ugotovi, da so cene ali postavke z ozirom na kalkulacijske elemente in vse poslovanje prizadetih podjetij ter s stališča narodnega gospodarstva neutemeljeno visoke ali da kondicije neprimerno povišujejo cene ali da je z zaporo ali izključitvijo brez utemeljitve onemogočena ali resno ogrožena delavnost podjetij, proti katerim je zapora proglašena, potem more vlada kartelu prepovedati povišanje cen čez gotovo mero, uporabo gotovih kondicij ali proglasitev zapore.

Prepoved višjih cen ali postavk more veljati samo eno leto. Sklep vlade pa mora navesti one kalkulacijske elemente, ki so vzrok prepovedi višje cene. Cene, postavke in kondicije so neveljavne, če so v nasprotju s kakšno odločbo vlade.

Če kartel ne izpolne zahtevo vlade, mu more vlada naložiti kavejco v višini do treh milijonov Kč, more tudi razpustiti kartel in proglasiti kartel za neveljaven. Če zahteva javni interes pa more vlada še pred izdajo svojega sklepa začasno prepovedati povišanje cene ali izdati druge odredbe, vendar pa imajo te veljavnost samo en mesec. Proti odredbam vlade je dopustna pritožba na kartelno sodišče.

Podobne odredbe, kakor proti kartelom, so dopustne tudi proti previsokim cenam monopolističnih podjetij. Nadalje more vlada nastopiti proti podjetjem, ki imajo monopolno stališče, če njih delovanje onemogočuje prosto tekmo ali če škodujejo javnim interesom.

Za kartele je pristojno ono ministrstvo, v čigar kompetenco spadajo posli kartela. Kartelna komisija je popolnoma birokratična ustanova in obstoji iz predsednika, njegovega namestnika in sedmih članov, ki jih imenuje vlada, oziroma ministrstva za notranje zadeve, za trgovino, poljedelstvo, javna dela, finance, socialno skrbstvo in zunanje zadeve iz vrst svojih uradnikov. Komisija more sklepati le pri navzočnosti vseh sedmih članov. Za veljavnost sklepa

je potrebna soglasnost, kadar gre za cene ali sankcije proti kartelu. Pisarna kartelne komisije je priključena trgovinskemu ministristvu.

Na čelu kartelnega sodišča je predsednik najvišjega upravnega sodišča ali eden senatnih predsednikov tega sodišča. Njegov namestnik je ali eden senatnih predsednikov ali svetnikov najvišjega upravnega sodišča. Člani sodišča pa so svetniki najvišjega upravnega sodišča in strokovnjaki. Predsednika sodišča imenuje predsednik republike na tri leta. Če smatra kartelno sodišče odredbo vlade za protizakonito, jo more razveljaviti.

Zakonski načrt določa nadalje, da morejo člani kartela od kartela odstopiti, če izvedba kartela resno ogroža njih obstoj. Pri tem pa je tudi upoštevati škodo, ki bi jo imeli ostali člani kartela vsled odstopa člana. Določbe zakona o kartelih se tičejo tudi tujih kartelov, ne pa državnih monopolov.

Prestopki proti kartelnemu zakonu se kaznujejo kot upravni delikti od upravnih oblasti. Očitno neizpolnjevanje zakona se smatra kot pregrešek. Vlada je upravičena, da more, če zahteva to uspešna izvedba zakona, naredbenim potem urediti cene.

Novi zakonski načrt naj bi stopil v veljavo dne 1. septembra in bi veljal tudi za kartele, ki so nastali pred tem terminom.

Veletrgovina A. ŠARABON v Ljubljani

priloga

špecerijsko blago

več vrst žganja, moker
ter deželne pridelke
— kakor tudi razno-
vrstno

rudninsko vodo

Lastna pražarna za kavo in
mlini za dišave z električnim
obratom

Telefon št. 26-66 Ceniki na razpolago!

Zunanja trgovina

Sredi julija bo avstrijska vlada zvišala carino na žito in rž in sicer od 8, oziroma 8,50 zlate krone, na 10, oziroma 11 zlatih kron. Ne bo pa dovolila avstrijska vlada, da bi se povišala cena kruha.

Ameriški kmetijski minister Wallace je izjavil, da bodo začele prodajati U. S. A. žito po dumping-cenah, to je po 20 centov na bušelj, če ne pride do soglasja med žitnimi državami o zmanjšanju z žitom posejanih ploskev.

Bolgarsko trgovinsko ministrstvo name-rava v izvoznimi premijami povečati izvoz poljedelskih pridelkov, zlasti jaje. Kritje za premije naj bi se dobilo iz novih taks na uvoz luksuznega blaga.

Kljub podpisu carinskega premirja je Anglija povišala s koncem junija uvozne carine na parkete od 10 do 15% na 20%, na klobuke od 20 na 30% in na čipke od 20 na 30%.

50 vagonov deščic za zaboje je poslala češkoslovaška gozdna direkcija v Banski Bistrici v Palestino. Deščice bodo uporabili za izdelovanje zabojev za pošiljanje pomaranč.

Glavna skupščina Praške železarne je ugotovila, da je imela družba lani 33,3 milijonov Kč izgube, ki je bila v celoti odpisana iz stabilizacijskega fonda. Družba bo najela na svoje zgradbe hipotечно posojilo v višini 28 milijonov Kč.

Dr. Pirčeva sladna kava

je prvovrsten domač izdelek, s katerim pripravite zdravo, izdatno, redilno in ceneno pijačo za Vas in Vaše otroke.

Dr. Pirčeva sladna kava je prav prijetnega okusa in jo pijo odrasli kot otroci z užitkom.

Trgovinske zveze s Palestino

Na pobudo Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine je bila v Beogradu konferenca naših gospodarstvenikov z našim častnim konzulom v Haifi, g. Rožanskim. Konferenca so se udeležili zastopniki vseh gospodarskih ustanov v Beogradu.

Po referatu g. Rožanskega o gospodarskih razmerah v Palestini se je razvila živahna debata o organizaciji naše informativne, propagandne in prodajne službe v Palestini in drugih državah bližnjega vzhoda.

Po izčrpnem pretresu vseh vprašanj je bilo sklenjeno, da naj predloži dr. Pops, advokat v Beogradu, A. Rup, bančni direktor in M. Mevorah, zastopnik združenja trgovskih zastopnikov in komisijonarjev, v sporazumu z Zavodom za pospeševanje zunanje trgovine trgovinskemu ministru pravila Jugoslovansko-palestinskega gospodarskega odbora, ki bi skupno z že ustanovljenim Palestinsko-jugoslovanskim gospodarskim odborom v Palestini deloval za utrditev gospodarske zveze med našo državo in deželami bližnjega vzhoda.

Nadalje je bilo sklenjeno, da se takoj po odobritvi pravil s strani trgovinskega ministra skliče ustanovna skupščina Jugoslovansko-palestinskega gospodarskega odbora in da se takoj prične z reševanjem glavnih vprašanj, ki so bila razpravljana na konferenci in sicer: da se v prikladni obliki omogoči sodelovanje našim in palestinskim izvoznikom in da bi se na ta način olajšala trgovina med našo državo in Levanto. Zlasti naj bi se omogočila tudi koncentracija blagovnega prometa, vpostava rednih pomorskih zvez in skupno financiranje trgovinske propagande.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaki obleke, klobuke itd. Skrobl

in svetloilika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Šeleburgova ul. 3. Telefon št. 22-72.

Dobava-prodaja

Direkcija državnega rudnika v Kaknju sprejema do dne 6. julija t. l. ponudbe za dobavo 300 m Manesmanovih cevi in 5 m T-komada normalne izvedbe za gornje cevi, dalje za dobavo medenih kljuk in okovja za vrata, 650 kg železne žgane žice, raznega pribora za konjsko vprego in za dobavo 7000 kom. »Splint-usadnice« ter 100 kg »Beilagscheib« (Predmetni razpisi z natanč-

Direkcija državnih železnic v Subotici sprejema do dne 10. julija t. l. ponudbe o dobavi 1000 komadov elementov za telefon po specialnih pogojih in načrtu, ki je v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.

Direkcija Državne železare Vrešč-Majdan sprejema do dne 12. julija t. l. ponudbe o dobavi 5000 vijakov ka tračnice in vijakov iz medij za les, 150 m remenja za pogon iz la chrom kože in 15 komadov la chrom kože in do dne 19. julija t. l. glede dobave raznih strugal (rašp).

Pomorska vojna akademija Dubrovnik 2 sprejema do dne 8. julija t. l. ponudbe o dobavi 8 palic za billiard.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Vpisala se je nastopna firma:

Sedež: Celje.

Besedilo: »Autobus mesta Celje«.

Obratni predmet: Periodično prevažanje oseb z avtobusi.

Imetnik: Mestna občina v Celju.

Podpis firme: Firma podpisujeta kolektivno dva prokurista, in sicer Posavec Andro ali Ravnikar Ivan in še en prokurist na ta način, da postavita pod natisnjeno ali napisano besedilo firme svoje ime.

Prokura se je podelila:

1. Posavcu Androtu, lekarnarju v Celju;

2. Ravnikarju Ivanu, trgovcu v Celju;

3. Prekoršku Ivanu, upravitelju bolnice v Celju;

4. Rebeuscheggu Francu, hotelirju v Celju;

5. Lečniku Antonu, trgovcu v Celju;

6. Dobovičniku Franju, trgovcu v Celju.

Okrožno sodišče v Celju, odd. I., dne 20. junija 1933.

Rg A III 170-2.

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih firmah:

Sedež: Meža-Dravograd.

Besedilo: Eksportni mlin, Meža-Dravograd, družba z omejeno zavezo.

Po sklepu občnega zbora z dne 31. maja 1933. se je družba razdružila in prešla v likvidacijo.

Likvidatorja sta: dosednji družabnik in poslovodja Mikolič Ivan, tovarnar v Legnu 32, in Kvac Ivo, zasebni uradnik v Slovenjgradu.

Likvidacijska tvrdka: Eksportni mlin, Meža-Dravograd, družba z omejeno zavezo v Slovenjgradu.

Likvidacijsko firmo podpisujeta skupno oba likvidatorja.

Okrožno sodišče v Celju, odd. I., dne 13. junija 1933.

Rg C II 13-16.

NOVI TIPI TOVORNIH PARNIKOV

Z uvedbo stalnih prog tudi za tovarne parnike se v vseh brodovjih vedno bolj pojavlja enoten tip motornih tovarnih parnikov. Ti parniki imajo običajno od 5000 do 10.000 ton nosnosti in prevoziyo od 13 do 14, mestoma pa tudi že do 16 milj na uro. Se l. 1920. je znašala vsa tonaža motornih tovarnih ladij le 750.000 ton, danes pa znaša že skoraj 5 milijonov ton. A bo to število še naraslo, ker velike parobrodne družbe grade sedaj samo motorne tovarne ladje. Tudi Italija je posvetila tem novim motornim ladjam vso pažnjo in zato njene ladje vedno ostreje konkurirajo z našimi tovarnimi ladjami, ki so večinoma že zastarele in zelo počasne. »Jug. Lloyd« opozarja zato vlado, da pri pogodbah z našimi ladijskimi družbami zahteva, da stavijo v promet moderne tovarne parnike, ker drugače ne bo mogoče doseči, da bi se ves pomorski tovarni promet vršil z ladjami pod našo zastavo.

AVSTRIJA IN NAŠ TUJSKI PROMET

Po podatkih »Neue Freie Presse« je obiskalo Jugoslavijo leta 1930 od 256.147 tujih turistov 72.174 Avstrijcev, leta 1931 od vseh 210.167 turistov 62.443 Avstrijcev in leta 1932 od 147.547 turistov 40.032 Avstrijcev.

Sedež: Pobrežje pri Mariboru.

Besedilo: M. Sečko & Co., mehanična tkalnica.

Besedilo firme se glasi odslej: Hugo Stern & Co., mehanična tkalnica.

Okrožno kot trg. sodišče v Mariboru, dne 8. junija 1933.

Fi 191/33 — Reg. A III 230/3.

*

Sedež: Rimske Toplice.

Besedilo: Prva jugoslovanska tovarna za podpetnike in druge lesne izdelke v Rinskih Toplicah, družba z omejeno zavezo.

1. Izbris poslovdij Hochstädter Arturja, Fischer Teodora in Gorjan Rudolfa.

2. Prememba družbene pogodbe z dne 23. avgusta 1920. in zapisnika z dne 23. marca 1927. glede zastopstva in podpisovanja družbe, tako da ima pravico namestovanja in podpisati firmo preostali poslovodja Falter Henrik sam, ki pri stavi namnjenemu, s štampiljko odtisnjenemu ali napisanemu besedilu družbe svoj podpis.

Okrožno sodišče v Celju, odd. I., dne 20. junija 1933.

Rg C I 40/27.

*

Sedež: Rogatec.

Besedilo: I. Rogaska elektrarna, družba z omejeno zavezo.

Predmet podjetja: proizvodnja in odajanja električne luči in sile.

Osnovna glavica se je zvišala od Din 153.282— za Din 16.822— na Din 170.104—.

Okrožno sodišče v Celju, odd. I., dne 20. junija 1933.

Rg C I 34/32.

Izbrisala se je nastopna firma:

Sedež: Korovec št. 38.

Besedilo: Josip Benko.

Obratni predmet: trgovina z govejo živino in svinjami v živem in zaklanem stanju in njih izvoz.

Zbog opusta obrta.

Okrožno kot trg. sodišče v Mariboru, dne 22. junija 1933.

Rg A III 45/5.

SLADKOR IZ LESNIH ODPADKOV

Na glavni skupščini nemških kemikov je poročal prof. Bergius o svoji novi iznajdbi, kako je mogoče pridobivati iz lesnih odpadkov celo vrsto dragocenih substanc. Predvsem je mogoče dobiti sladkor, ki se lahko uporabi za živalsko hrano ali pa za izdelovanje alkohola. Nadalje je mogoče iz lesnih odpadkov pridobivati živila in barve, razne smole, čresla in lignin, ki se vlije v brikete in uporablja kot kurivo. Že preje se je sicer vedelo, da se morejo vse te substance pridobivati iz lesnih odpadkov, Bergius pa je odkril, kako je mogoče vse te predmete industrijsko pridobivati iz lesnih odpadkov. Ustanovila se je tudi že tvornica, ki bo izdelovala 6000 do 8000 ton teh snovi letno. — Profesor Rassov je poročal na kongresu o podobnem pridobivanju alkohola iz lesnih odpadkov. Iz 100 kg lesa je mogoče dobiti 24 l alkohola in 30 kg suhega lignina. Liter alkohola bi veljal le 20 vinarjev.

OBČNI ZBORI.

»Commerce« d. d. v Ljubljani ima redni občni zbor dne 19. julija ob 11. v Ljubljani, Krekov trg 10/II.

Centralna vinarna d. d. ima VIII. redni občni zbor dne 24. julija ob 15. v svojih prostorih, Ljubljana VII, Frankopanska 11.

»SLUŽBENI LIST«

kr. banske uprave Dravske banovine objavljaja med drugim: Odločbo o ukinitvi 6. odstavka čl. 14. carinsko pomorskega pravilnika. — Razpis o postopku oseb, ki izvozijo blago na osnovi izposojenega po trdila o zavarovanju valut. — Izpremembe uredbe o organizaciji ministrstva za promet in prometne službe. — Objave o občinskih trošarinah. — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave

Tržna poročila

MARIBORSKI ŽIVINSKI TRG

Na sejem z dne 26. junija je bilo prignanih 8 konjev, 6 bikov, 164 volov, 243 krav in 11 telet. Skupaj 432 živali. Povprečne cene so bile te: debeli voli 3-50—4-75, pol-debeli voli 2-75—3, plemenski voli 3—4, bikli za klanje 2-50—3, klavne krave 2 do 3, plemenske krave 2-50—2-75, krave za klobasarje 1-50—2, molzne krave 3-25 do 3-75, breje krave 3-25—3-75, mlada živina 3-50—4-50, teleta 4—5 Din za kg. Prodanih je bilo 299 živali.

Mesne cene:

Volovsko meso I. vrste 10—12, II. vrste 8—10, meso od bikov, krav, telic 5—7, teletje meso I. vrste 10—12, II. vrste 6—8, svinjsko meso sveže 10—16 Din za kg.

Na svinjski sejem z dne 30. junija 1933 je bilo pripeljanih 100 svinj; cene so bile te: mladi prašiči 5—6 tednov stari 100 do 160, 7 do 9 tednov stari 200—250, 3 do 4 mesece stari 280—350, 5 do 7 mesecev stari 460—550, 8 do 10 tednov stari 650 do 680, 1 leto stari 680—750 Din za komad. 1 kg žive teže 7-50—8, mrtve teže 10-50 do 11-50 Din. Prodanih je bilo 93 svinj.

VINSKI TRG V DRAVSKI BANOVINI

Zaradi slabih izgledov letošnje trgatve so cene ponekod nekoliko narastle. V preteklem tednu je bilo prodanih več vagonov vina. Nesortirana štajerska, dolensko in belokranjska bela vina se prodajajo po 2-50, sortirana po 3 dinarje. Cviček se prodaja po tri, črnina pa po 3-50 in tudi višje.

Adria prašek je boljši

JAJČJI TRG

Izvoz jajc je vedno težji in zato je tudi cena jajc silno nizka. Najboljša štajerska jajca plačujejo izvozniki po 35—37 par, baška in sremska po 30—35, bosanska pa le po 27—30 par. Ker je na italijanskem trgu veliko domačih jajc, naša ne pridejo v poštev, ker so zaradi carine predraga. Štajerska jajca se prodajajo franko Postojna po 170—180 lir za zaboj s 1440 jajci. — Švica kupuje v manjši meri naša jajca in sicer po ceni 56 švic. fr. za zaboj. Zahteva pa se prvovrstna jajca. — V zadnjem času je pričela kupovati naša jajca Avstrija in sicer za konzerviranje. Nekarinjena plačuje franko Dunaj po 80—84 šilingov za zaboj. V Španijo je uvoz jajc prost, ni pa dovoljen izvoz deviz, klirinškega dogovora s Španijo pa nimamo. Zato je tudi izvoz jajc v Španijo nemogoč. — Češkoslovaška, ki je pri nas kupovala mnogo jajc, je zaprla uvoz jajc, ker pripravlja novo carinsko tarifo.

- Pleskarsko in sobo-slikarsko delo
- izvršuje po najugodnejših pogojih

Ivan Genussi
Ljubljana

Igriška ulica šte. 10

Telefon 22-67

Trgovci in industriji /
Trgovski list
se priporoča za
inseriranje!

Brzjavljavi: Krispercoloniale Ljubljana — Telefon št. 2263

Ant. Krisper Coloniale
Lastnik: Josip Verlič

Ljubljana

Dunajska cesta 33

Ustanovljeno leta 1840

Veletrgovina kolonialne robe.

Veleprazarna kave.

Mlini za dišave.

Točna postrežba.

Zaloga špirita, raznega žganja in konjaka.

Mineralne vode.

Ceniki na razpolaga.

Motvoz Grosuplje

domać slovenski izdelek — Svoji k svojim!

Tovarna motvoza in vrvarna d. d.
Grosuplje pri Ljubljani